

MESLEK AHLAKI

Meslek ahlakı kavramının daha iyi anlaşılabilmesi için **meslek, ahlak ve mesleki etik** terimlerinin öncelikli olarak ele alınması yararlı olacaktır.

MESLEK AHLAKI

Meslek:

Belli bir eğitimle kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş işe **meslek** denir.

Meslek ve iş genellikle birbirine karıştırılan iki kavramdır. Meslek, yukarıda belirtildiği gibi bir kimsenin hayatını kazanmak için yaptığı, kuralları belirlenmiş ve belli bir eğitimle kazanılan sistemli etkinlikler bütünüdür. Meslek, belli bir tür alanda etkinlikte bulunabilme gücüdür. İş ise belli bir işyerinde sürdürülen benzer etkinlikler grubudur. Bir kimsenin mesleği olabilir ama işi olmayabilir.

MESLEK AHLAKI

Meslek:

Bir işinin olması bireyin mesleği olduğu anlamına da gelmez. İş sahibi olmak hayatını idame ettirmek için ne kadar önemli olsa da asıl olan meslek sahibi olmaktır. Kişi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda mesleğini seçtiğinde yaptığı işte mutlu olmakta, bu olumlu durum hayatının diğer alanlarına yansımaktadır. Kişi kendine uygun mesleği seçmediğinde ise bütün yaşamını etkileyen stresle başa çıkmak zorunda kalmaktadır.

Meslek seçiminde aşağıdaki özelliklerin detaylı bir şekilde araştırılması gerekir:

- ✓ Çalışma şartları
- ✓ Çalışma ortamı
- ✓ Aranılan nitelikler
- ✓ İş bulma olanağı
- ✓ Meslekte ilerleme
- ✓ Kazanç
- ✓ Mesleğin geleceği
- ✓ Mesleki değerler

MESLEK AHLAKI

Meslek:

Meslek Seçimini Etkileyen Unsurlar

MESLEK AHLAKI

Ahlak:

Ahlak, toplumda **iyilik ve kötülük hakkında oluşan değer yargılarına** göre yapılması veya yapılmaması gereken davranışlara ilişkin kurallar bütünüdür. Bu kurallar manevi niteliklidir ve insanın kendi içinde tutarlı olmasını hedefler.

Ahlak “Bireylerin törelere uygun davranışlarını düzenleyen törebilim” olarak da tanımlanmaktadır.

Ahlak kelimesi Arapça “tabiat”, “huy”, “karakter” anlamına gelen “hulk” sözcüğünden türemiştir.

Toplumsal düzeni sağlayan yazılı kurallara **hukuk kuralları** denir. **Ahlak kuralları** ise toplumun kültürüyle iç içe olan ve kişiye vicdani sorumluluk yükleyen yazılı olmayan kurallardır.

MESLEK AHLAKI

Ahlak:

Ahlak Kurallarının Çeşitleri

Kişisel Ahlak Kuralları

Sosyal Ahlak Kuralları

“Güzel ahlak; cömertlik, bağışlayıcılık, sabır ve tahammüldür.”

HASAN-I BASRİ

MESLEK AHLAKI

Ahlak:

Ahlak Kurallarının Çeşitleri:

Kişisel (Öznel) Ahlak Kuralları: Kişinin ferdi olarak benimsediği ama toplum düzenini de dolaylı olarak etkileyen ahlaki kurallara denir. Yalan söylememek, başkalarına kötü düşünceler beslememek gibi.

Sosyal (Nesnel) Ahlak Kuralları: Sosyal düzeyde uygulanan ve toplumsal hayatı düzenleyen ahlaki kurallar bütünüdür. Başkalarına saygılı olmak, dedikodu yapmamak, dürüst olmak gibi kurallar sosyal ahlak kurallarıdır.

MESLEK AHLAKI

Ahlak:

Ahlak Felsefesinin Temel Kavramları:

Birey: Toplumsallaşmış insan, toplum içinde yaşayan kişi.

İyi: İnsanın yapması gereken ahlakça değerli davranışlar.

Kötü: İnsanın ahlaken yapmaması gereken davranışlar.

Özgürlük: İrade ile iyi veya kötü davranışlardan birini seçme gücü.

Erdem: İyi olana yönelme, fazilet.

Vicdan: Tutum ve davranışlarımızın ahlakça değerli olup olmadığını yargılama bilinci, iç muhakeme.

Ahlak yasası: Uyulması gereken ahlaki genel geçer kurallar.

Ahlaki karar: Özgür iradeyle ahlak kurallarına uymak.

Ahlaki eylem: Ahlaka uygun davranış gerçekleştirme.

MESLEK AHLAKI

İş ahlakı kavramının bir alt başlığı olarak ele alınabilecek **meslek ahlakı kavramı**, bir mesleğe bağlı olanların uyması gereken ahlaki ilkeleri ifade eder.

Bu yönüyle **meslek ahlakı**, genelde o mesleğin genel ilkelerini ve standartlarını ortaya koymakta ve tüm dünyada söz konusu mesleği yapanlar için yol gösterici olma niteliği taşımaktadır.

Bu yönü ise **meslek ahlakı**; bir mesleğin, o meslekte liyakat sahibi kişilerce ve mesleğin gereklerine, önemine, onuruna uygun icra edilmesini öngörür.

MESLEK AHLAKI

Meslek Ahlakının Önemi

Meslek ahlakı, belirli bir meslek grubunun ahlak ilkelerini meslek üyelerine emreden, onları belli kurallarla davranmaya zorlayan kişisel eğilimlerini sınırlayan, yetersiz ve ilkesiz üyeleri meslekten dışlayan, mesleki rekabeti düzenleyen ve hizmet ideallerini korumayı amaçlayan ilkelere dir.

Ülkemizde meslek ahlakı adına önemli tarihsel bir birikim vardır: Ahilik. Sosyal bir yapı olan Ahilik sistemi, meslek ahlakına verdiğimiz önemin göstergesidir. İş yeri açma kuralları, müşteri ilişkileri, sevgi, doğruluk dürüstlük vb. değerler Ahilik kültüründe tüm dünyaya örnek olabilecek biçimde uygulanmıştır.

Bir meslek erbabının yaptıkları diğer meslektaşlarını da yakından ilgilendirir. Yanlış bir davranış yalnızca bir kişiyi küçük düşürmekle kalmaz, mesleğe duyulan bütün güveni yok edebilir. Bir mesleğin saygınlığını yitirmesi tüm toplum için bir kayıptır. Çünkü bütün meslekler toplum yaşamı için vazgeçilmezdir. Mesleklerin açıklanmış amaçları doğrultusunda çalışmaları, insanların maddi ve manevi gereksinimlerinin karşılanması için yaşamsal önemdedir. Meslek ahlakı, her meslek üyesinin olabildiğince iyi olmasına dayanır. Meslek ahlakı, verimliliğin artması ve kalitenin yükselmesinde önemli bir paya sahiptir.

MESLEK AHLAKI

Meslek Ahlakı İlkeleri

1. Doğruluk
2. Yasallık
3. Yeterlik
4. Güvenirlik
5. Mesleğe Bağlılık

MESLEK AHLAKI

Meslek Ahlakı İlkeleri

1. Doğruluk: Doğru sözlülük ve güvenilirliğe işaret eden bir kavramdır. Ahlaki davranış, başkaları ile ilişkilerde dürüst olmayı ve içtenliği gerektirir. İçten ve dürüst davranmayanlar, ilişkilerde kendi sonlarını hazırlar ve güven ortamı ortadan kalkar. En zedeleyici davranış biçimi çoğunlukla korku ve güvensizlikten kaynaklanan yalan söylemedir. Kişiler yalandan uzak durarak üstlerine ve altlarına tam bir güven sağlamak zorundadır. İş hayatı içinde doğru davranış biçimlerini uygulamak, dürüst, adil, eşit ve tarafsız olmak, yalan söylememek meslek ahlakının temel ilkelerindedir.

MESLEK AHLAKI

Meslek Ahlakı İlkeleri

2. Yasallık: İş hayatında üretilen her türlü malın üretiminde ve çalışanlarla ilgili problemlerin çözümünde yasalara bağlı kalmak da meslek ahlakı ilkelerindedir. İş hayatında üretim alanını ve çalışma hayatını düzenleyen yasalar mevcuttur. Hatta yalnızca devletlerin değil, uluslararası bir takım kuruluşların da bu konuda etkili olduğu söylenebilir.

Uluslararası Çalışma Örgütü ile üretim standartlarını düzenleyen Uluslararası Standartlar Örgütü (ISO) bu türden kurumlardır. Hukuken suç teşkil eden emirlerin yerine getirilmemesi konusunda yöneticiler kesin tavır içinde olmalıdır.

MESLEK AHLAKI

Meslek Ahlakı İlkeleri

3. Yeterlik: İş hayatında her gün yeni gelişmeler olmaktadır. Bu gelişmeleri takip etmek, kendini yenilemek, iş hayatına uyarlamak mesleki ahlak ilkeleri arasında önemli yer tutmaktadır. Meslekte sahip olunan mesleki boyut, o işi yapmak konusunda kişiye toplum içinde “uzman” , “yetkili” veya “yeterli kişi” gibi kimlikler kazandırır.

Bir işi yapabilmek için diploma ya da herhangi bir belge almak, gerçekte o kişiye söz konusu işi yapabilme konusunda hak ve yetki verir. Bu nedenle meslek elemanlarının iyi bir eğitimden geçmiş olmaları gerekir. Yeterlik aynı zamanda sorumluluk alabilme, öncelik (inisiyatif) kullanabilme davranışıdır.

MESLEK AHLAKI

Meslek Ahlakı İlkeleri

4. Güvenilirlik: Uzun bir sürecin sonunda oluşan bir kazanım olarak başkalarının kişiye güven duymasıdır. Kişinin diğer insanlar tarafından iyi tanınması sonucunda kazanılan, kişi lehine bir değeri ve itibarı ifade etmektedir.

Güvenilir olmak; bir insan için nasıl önemli ve kıymetli ise çalışma hayatı için de aynı derecede önemli ve kıymetlidir. Güvenilir insan olmanın gereklerinden biri hatta en önemlisi verilen sözde durmaktır.

Güven, insan ilişkilerinin temelidir. Dünden bugüne ulaşmış nice prensipli, ilkeli, başarılı kişi ve kuruluşun ortak özelliği budur. Bu sebeple; günlük kazançtan önce yarın da kendisini yalnız bırakmayacak velinimetleri olan müşterileri kazanmak için özen göstermek ve onların itimadını sarsacak davranışlardan sakınmak, tarih boyunca ticaret erbabının ilkesi olmuştur.

MESLEK AHLAKI

Meslek Ahlakı İlkeleri

5. Mesleğe Bağlılık: Meslek ahlakı ilkelerinden biri de kişinin yaptığı işi önemsemesi ve en iyi şekilde yapmaya çalışmasıdır ki buna mesleğe bağlılık denir. Kişinin iş hayatı içinde sürekli kendini geliştirmesi ve eğitim olanaklarından yararlanması işine verdiği önemi gösterir. Yalnızca kendi gelişimini yeterli görmeyip meslektaşlarının mesleki gelişimine katkıda bulunmak da meslek ahlakının içinde yer alır. Mesleğe bağlılık kişinin işini sevmesini ve huzurlu bir ortamda çalışmasını sağlar ve bu da verimliliği artırır.

MESLEK AHLAKI

Meslek Ahlakına Uygun Davranışların Meslek Erbabına Katkıları

İş hayatında mesleki değerlere uygun davranışlarda bulunmanın sonuçlarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- ✓ İş ortamında saygınlık kazanma,
- ✓ İş ortamındaki güvenilirlik,
- ✓ İş dünyasında iyi bir imaja sahip olma,
- ✓ Meslek hayatında karşılaşılabilecek problemlerin çözümünde kolaylık görme,
- ✓ Ahlaki değerlerle kalite yönetimi, stratejik planlama gibi alanların yönetilmesine de yardımcı olma,
- ✓ Ahlaki değerlerle kurumların sosyal sorumluluklarını düzenli bir şekilde yerine getirmesini sağlama,
- ✓ Ahlaki değerlerle haksız rekabetin engellenmesini sağlama,
- ✓ İş ortamında kabul görme ve vb.

İŞ HAYATINDA ETİK DIŐI DAVRANIŞLAR

- İş kalitesini önemsememe
- Rüşvet isteme veya verme
- İş yerinde ayrımcılık yapma
- Özel yaşama müdahale
- Çevre kirliliğine duyarsız kalma
- Kurum varlıklarının kötü biçimde kullanımı
- Kurumun olanaklarını kişisel amaç için kullanma
- Kayıt ve raporlar üzerinde tahrifat yapma
- Hediye alma ve ağırlama
- İş arkadaşlarını yıldırma, korkutma
- Görevi ihmal etme

İŞ HAYATINDA ETİK DIŐI DAVRANIŞLAR

- Yanlış bilgilendirme ya da bilgi saklama
- Yetkililerle etik dıőı iliőki kurma
- İő yerinde hırsızlık yapma
- Çıkar çatıőmalarına girme
- Ticari ya da mesleki sırları sızdırma
- Rakiplerle ilgili bilgilerin toplanmasında etik dıőı yöntemler kullanma
- Ürün sorumluluđunu ve güvenliđini önemsememe
- Çalıőanlara eşit davranmama

İŞ HAYATINDA ETİK DIŐI DAVRANIŞLAR

- İş yerinde bencil davranma
- İş ilişkilerine politik düşünceler katma
- İş yerinde yaranma ve dalkavukluk yapma
- Cinsel tacizde bulunma
- Hakaret ya da argo bir dil kullanma
- Yetkisini kötüye kullanma
- Çalışma arkadaşları ile ilgili söylenti ve dedikodu yayma
- Zimmet ve görevi su istimal etme
- Ast, üst ya da çalışma arkadaşlarını sömürme

YÖNETİMDE ETİK DIŐI DAVRANIŞLAR

- Ayrımcılık
- Kayırma
- Rüşvet
- Yıldırma
- Sömürü
- İhmal
- Bencillik
- İşkence
- Yolsuzluk
- Yobazlık-Bağnazlık
- Yaranma
- Şiddet-baskı
- Hakaret
- Taciz
- Kötü alışkanlıklar
- Görev ve Yetkinin Kötüye Kullanımı
- Dedikodu
- Zimmet
- Dogmatik Davranış

Pazarda “seçmece yok” deyip çürük domatesleri düzgün domateslerle birlikte tartıp satmak ne kadar doğru bir davranıştır?

Sattığı ayıplı malı daha sonra “satılan mal değiştirilmez” deyip değiştirmek istemeyen mağaza sahibinin bu davranışı doğru mudur?

İŞ ETİĞİNDE UYGUN DAVRANIŞLARIN SONUÇLARI

- İş ortamında saygınlık kazanma
- İş ortamında ki güvenilirlik
- İş dünyasında iyi bir imaja sahip olma
- İş hayatında karşılaşılabilecek problemlerin çözümünde kolaylık görme
- İş ortamında kabul görme

İŞ ETİĞİNDE UYGUN DAVRANIŞLARIN SONUÇLARI

- Etik değerlerle kalite yönetimi, stratejik planlama gibi alanların yönetilmesine de yardımcı olma
- Etik değerlerle kurumların sosyal sorumluluklarını düzenli bir şekilde yerine getirmesini sağlama
- Etik değerlerle haksız rekabetin engellenmesini sağlama

“Meslek etiği” eğitiminin amacını en iyi aşağıdakilerden hangisi tanımlamaktadır?

A) Meslek elemanlarına mesleğe ait kuralları ve ilkeleri öğretmektir.

B) Bireyin mesleği hakkındaki yenilikleri ve gelişmeleri öğrenmesinde etkili bir süreçtir.

C) Bireyin mesleği ile toplumsal sorumlulukları arasında bağ kurmasını ve bu bağı güçlendirmesini sağlamada etkili, sürekli ve tutarlı bir yol izlemesine ilişkin anlamlı bir süreç oluşturmaktır.

D) Meslek ile ilgili bilgiler vererek, görev ve yetkilerini en iyi şekilde öğrenmesini sağlamaktır.

TÜRK TOPLUMUNDA GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE MESLEK KURULUŞLARI

Ahilik:

“Ahi” kelimesi Arapça “kardeşim” manasına gelmektedir. Ayrıca “yiğitlik”, “kahramanlık” ve “cömertlik” gibi anlamları olan Türkçe “akı” kelimesinden geldiği de belirtilmektedir.

Ahiliğin; İslam'ın ilk asırlarında ortaya çıkan genç sanatkâr ve zanaatkârların bir araya gelmesiyle oluşmuş **“fütüvvet”** anlayışının devamı olduğuna dair görüşler de vardır.

Türklerin yerleşik hayata geçmelerinde özellikle esnaf arasında bir örgütlenme biçimi olarak fütüvvet benimsenmiş ve bu da “Ahilik” olarak ortaya çıkmıştır.

TÜRK TOPLUMUNDA GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE MESLEK KURULUŞLARI

Ahilik:

İslâm'ın ilk asırlarında ortaya çıkan ve daha çok genç kuşakları çeşitli yönleriyle yetiştirmeyi hedef olan Fütüvvet Teşkilatı uzun devirler Müslüman Türk gençliğine yön vermiş; bu gençliğin çeşitli mesleklerde yetişebilmeleri için gayret göstermiş ve Müslüman Türk gençliğinin mert, yiğit, atılgan, cömert ve becerikli insanlar olmalarını sağlamıştır.

Bu teşkilâtlar manevi değerlerle ekonomiye dürüstlük getirmişlerdir. Fütüvvet kelimesi Arapça “fetâ” kelimesinden türetilmiştir. “Fetâ” ise “genç adam” demektir. **Fütüvvet Teşkilâtı, bu nedenle genç sanatkâr ve zanaatkârların bir araya gelerek ve aralarından birini önder seçip oluşturdukları kurumdur.**

TÜRK TOPLUMUNDA GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE MESLEK KURULUŞLARI

Ahilik:

Ahî Teşkilatı ise, Fütüvvet Teşkilatının Türkler tarafından geliştirilen ve özellikle Anadolu'da yayılmış bulunan bir şeklidir.

Moğol istilası ve bazı iç isyanlar sebebiyle Müslüman Türklerin birliği bozulduğunda halk tedirgin olmuştur. İşte böyle sıkıntılı bir dönemde halkı birbirine sevdiren ve yeniden birliği kuran manevi liderler ortaya çıkmıştır. Mevlâna, Yunus Emre ve Ahi Evran da bunların ileri gelenleridir.

TÜRK TOPLUMUNDA GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE MESLEK KURULUŞLARI

Ahilik:

Ahiliğin gayesi; zenginle fakir, üretici ile tüketici, emek ile sermaye, halk ile devlet arasında iyi ilişkiler kurarak sosyal adaleti gerçekleştirmek ve ahlaki bir toplum düzeni meydana getirmektir.

Çalışmayı, ibadeti ve dürüstlüğü bir bütün olarak ele alan, Ahilik, ahlak sahibi olmayan bir iş adamının asla başarıya ulaşamayacağını, ulaşsa bile bu başarının uzun ömürlü olmayacağını benimser. Ahilikte meslek ahlakı her şeyin üstünde tutulur, otokontrol (kendi kendini kontrol) sistemi mükemmel bir şekilde işlerdi.

TÜRK TOPLUMUNDA GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE MESLEK KURULUŞLARI

Ahilik:

Osmanlı Devleti döneminde esnaf teşkilatı bir eğitim kurumu olarak kabul edilirdi. Ahilik Osmanlı'da lonca teşkilatı adıyla ve birkaç değişiklikle varlığını sürdürdü.

Ahilikten farklı olarak lonca teşkilatına alınanlar, meslek eğitimlerini tamamlayarak “çırak”, “kalfa” ve “usta” kademelerini alırlardı. **“Ustalık Belgesi” ne, “icazet”** denirdi ve icazet alanlar, iş yeri açabilirdi.

Loncalar, 1912 yılında çıkarılan bir yasaya kadar varlığını sürdürmüştür.